

นโยบายสาธารณะเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข : ลด ละ เลิก การดื่มแอลกอฮอล์

๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘
ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมอิมแพ็ค
เมืองทองธานี นนทบุรี

WM
274
ก471น
2548
สมัชชา

ภาพแห่งชาติ
ความอยู่เย็นเป็นสุข

(๑)

นโยบายสาธารณะเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข : ลด ละ เลิก การดื่มแอลกอฮอล์

นโยบายสาธารณะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อทุกองคาพยพของสังคมทั้งทางบวกและทางลบ เพราะเป็นทิศทางในการกำหนดแผนการทำงานของภาคส่วนต่างๆ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) ภายใต้อำนวยการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งมีบทบาทหลักในการส่งเสริมให้เกิดการสร้างและใช้ความรู้เพื่อการพัฒนา นโยบายสาธารณะที่ดีต่อสังคม ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างกระบวนการทางสังคมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีบทบาทพร้อมเรียนรู้ ร่วมคิด และร่วมสร้างนโยบายสาธารณะในเรื่องต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่างๆ ได้เข้าร่วม ได้แก่ ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน นักวิชาการ มหาวิทยาลัย องค์กรสนับสนุนการวิจัยนโยบาย ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรทำงานนโยบาย ฝ่ายการเมือง ผู้แทนองค์กรอิสระ ฯลฯ

ด้วยสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ส่งผลให้มีผู้ป่วยที่เป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ดับแข็งเพิ่มมากขึ้น และมีอัตราการเกิดขึ้นของอุบัติเหตุบนท้องถนนที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น ทำให้เห็นนโยบายเพื่อการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์เป็นหนึ่งในประเด็นที่ภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มนักวิชาการ นักกิจกรรม รมรณรงค์ องค์กรทำงานนโยบาย ได้แก่ คณะกรรมการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ (คปอช.) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) เครือข่ายองค์กรงดเหล้า ฯลฯ ได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ อาทิ การจัดเวทีนโยบายสาธารณะ เรื่อง “การควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในสังคมไทย” (๓ ก.ย. ๕๗) การจัดเวทีนโยบายสาธารณะ เรื่อง “มาตรการการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์กับธุรกิจแอลกอฮอล์” (๑๗ มี.ค. ๕๘) และการจัดเวทีวิชาการเพื่อควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์: รูปแบบ แนวทาง และมาตรการเพื่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (๒๖ พ.ค. ๕๘) เป็นต้น ซึ่งจากการดำเนินกิจกรรมทำให้เกิดเครือข่ายทำงานด้านวิชาการ เครือข่ายทำกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสังคม รวมถึงการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์

(๒)

เวทีนโยบายสาธารณะ

เรื่อง “การควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในสังคมไทย”^{*}

วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๗ ณ โรงแรมรามาร์คเดนท์ กรุงเทพฯ

ข้อเสนอเชิงนโยบายและมาตรการจากเวที มีดังนี้

ก. ข้อเสนอด้านมาตรการของรัฐ ประกอบด้วย ๒ ส่วนใหญ่ คือ การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ และ การเร่งผลักดันนโยบายทางกฎหมาย

๑. การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ ประกอบด้วย

(๑) กฎหมายด้านการจำกัดอายุผู้ซื้อ ปัจจุบันมี พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ อยู่แล้ว ดังนั้นควรมีการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้อย่างจริงจัง และมีการพัฒนากลไกตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้มแข็ง

(๒) กฎหมายป้องกันการ “เมาแล้วขับ” เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและทั่วถึง โดยให้เพิ่มจำนวนเครื่องมือการตรวจแอลกอฮอล์ และเครื่องมือในการตรวจวัดค่าแอลกอฮอล์สำหรับให้เจ้าหน้าที่ใช้งานให้เพียงพอ และเจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีความรู้ความชำนาญในการใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพ

^{*} เวทีครั้งนี้มีการนำเสนอข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ๓ หัวข้อ ได้แก่ (๑) สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบที่เกิดขึ้นในสังคมไทย (๒) ประสบการณ์และบทเรียนด้านนโยบายและมาตรการการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในต่างประเทศและในประเทศไทย (๓) นโยบายและมาตรการในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย โดยมีผู้เข้าร่วมเวทีประมาณ ๒๐๐ คน ประกอบด้วย ประชาชน ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย องค์กรสนับสนุนการวิจัยนโยบาย เช่น สภาวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ฯลฯ ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้องทางด้านนโยบาย เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม ฯลฯ และองค์กรอิสระ

๒. การผลักดันให้เกิดมาตรการในรูปของกฎหมายใหม่ ประกอบด้วย

๒.๑ มาตรการควบคุมการผิดและจำหน่าย

(๑) มีการควบคุมขนาดของบรรจุภัณฑ์ ให้มีขนาดที่ไม่เอื้อต่อความสะดวกในการซื้อ มีการควบคุมฉลากให้มีคำเตือนที่ไม่ได้อยู่ในลักษณะของประโยคบอกเล่า แต่เป็นคำเตือนเกี่ยวกับโทษหรือพิษภัยต่อสุขภาพ รวมทั้งโทษหรืออาญาของผู้ดื่มแล้วขับ

(๒) มีการควบคุมราคาให้สูงขึ้น โดยการขึ้นภาษี อย่างไรก็ตาม ให้ระมัดระวังถึงผลกระทบในลักษณะที่ทำให้เกิดการหันเหไปบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทที่ราคาถูกกว่าทดแทน

(๓) มีการจำกัดจุดจำหน่าย โดยไม่ให้มีร้านขายสุรา หรือร้านอาหารที่ขายสุราอยู่ใกล้สถานศึกษา เพื่อช่วยป้องกันการเกิดนักดื่มหน้าใหม่

๒.๒ มาตรการควบคุมการบริโภค

(๑) มีการเพิ่มเพดานอายุที่สามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ จากที่ปัจจุบัน พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ กำหนดเพดานต่ำสุดของผู้ที่สามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ที่ ๑๘ ปี เพราะการเพิ่มเพดานอายุให้สูงขึ้นจะทำให้จำนวนผู้ดื่มหน้าใหม่ลดลงได้

(๒) มีการจำกัดสถานที่ดื่ม โดยขยายพื้นที่ห้ามดื่มสุราให้กว้างขวางขึ้น เช่น การห้ามดื่มในสถานศึกษา วัด โรงพยาบาล และสถานที่ราชการ รวมทั้งในยานพาหนะ ทั้งในส่วนของผู้ขับขี่ ผู้โดยสาร และในงานเลี้ยงของทางราชการ

๒.๓ มาตรการควบคุมการโฆษณา ห้ามการสื่อสารการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภททุกรูปแบบ และทุกช่องทาง (Total Marketing & Brand Communication Banned) โดยครอบคลุมถึงการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การจัดกิจกรรมร้านค้า การจัดกิจกรรม อนุญาตขาย ในทุกชนิดของการสื่อสารการตลาดของคราสิโนค้า หรือของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดนั้น ๆ

๒.๔ มาตรการเพื่อลดผลกระทบจากการบริโภค ควรมีการปรับปรุงบทลงโทษว่าด้วยเรื่องของการ “เมาแล้วขับ” โดย (๑) ให้เน้นการจำคุก ในลักษณะของการจำคุกระยะสั้น ๒ วัน และห้ามประกันตัว (๒) เพิ่มโทษด้านการเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ทุกประเภทสำหรับผู้ “เมาแล้วขับ” และ (๓) ปรับระดับแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่ที่อยู่ในวัยรุ่น ให้เป็นศูนย์ เนื่องจากเป็นวัยที่มีปัจจัยด้านกายภาพและจิตวิทยาที่กระตุ้นให้เกิดความคึกคะนองและขาดสติสูง

ข. ข้อเสนอแนะมาตรการสังคม ที่ประชุมเสนอให้กลุ่มบุคคลและองค์กรกำหนดมาตรฐานจริยธรรมในการปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ที่เป็นบุคคลสาธารณะของสังคม (Public Figures) เช่น คารา นักร้อง หรือบุคคลที่มีชื่อเสียง ควรจัดการเป็น Presenter ในการโฆษณาให้กับบริษัทฯ

(๒) หน่วยงานราชการและองค์กรภาครัฐต่าง ๆ ควรจัดการสนับสนุน (Sponsorship) จากบริษัท เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการจัดงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน และข้าราชการหรือพนักงานในหน่วยงานราชการไม่ควรเข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมส่งเสริมการขายรูปแบบต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมเพื่อสังคม ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการขายหรือสร้างภาพพจน์ ของบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) งบประมาณของ อปท. ไม่ควรนำไปใช้ในการจัดซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือจัดกิจกรรมที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง

(๔) สถานศึกษา การจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนของอาจารย์ และนักศึกษาควรจะปลอดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือปลอดจากการสนับสนุนของบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ค. ข้อเสนอแนะนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. คณะกรรมการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ (คบอช.)

(๑) ควรพิจารณาทบทวนมาตรการในการจำกัดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจาก บริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปรับยุทธศาสตร์ในการโฆษณาและส่งเสริมการขาย โดยอาศัยช่องว่างของการจำกัดการโฆษณาเฉพาะในบางสื่อ ทำการโฆษณาและส่งเสริมการขายในรูปแบบอื่น ๆ อย่างเข้มข้น ดังนั้นคบอช.จึงควรพิจารณาทบทวนการจำกัดการโฆษณาเป็นการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกรูปแบบ

(๒) ควรพิจารณามาตรการในการจำกัดจุดจำหน่าย โดยจำกัดปริมาณร้านค้า และ ห้ามจำหน่ายในบางพื้นที่ เช่น ในเขตพื้นที่ใกล้วัด และใกล้สถานศึกษา

(๓) ควรมีการพิจารณาข่างกฎหมายควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่บูรณาการทุกประเด็นสำคัญเพื่อประสิทธิภาพในการดูแลบังคับใช้

(๔) ควรเน้นยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ หรือความตระหนักในกลุ่มวัยรุ่น โดยเน้นให้เห็นถึงความสูญเสียทุกด้านจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๕) ควรมีการกำหนดหน่วยงานราชการที่จะเป็นเจ้าภาพในระดับพื้นที่ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ให้ชัดเจน เช่น ผู้ว่า CEO สถานีตำรวจ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เป็นต้น

2. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ควรสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายในระดับชุมชนที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมหรือกำหนดมาตรการในระดับชุมชนในการควบคุมการบริโภค

แอลกอฮอล์ อาทิ มาตรการของพระสงฆ์บังคับกัมมัตในงานที่มีการเฉลิมฉลองด้วยอบายมุขหรืองานศพที่มีการเลี้ยงเหล้า การกำหนดให้สมาชิกในชุมชนที่ติดเหล้าไม่มีสิทธิในการกู้ยืมเงินกองทุนต่างๆ ของชุมชน เป็นต้น

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการบำบัดรักษาผู้ติดสุรา กลุ่มเป้าหมายในการบำบัดควรครอบคลุมทั้งกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่ติดสุราแล้ว โดยขอความร่วมมือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ในการเป็นตัวแทนประสานระดับจังหวัด เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาหรือลดผลกระทบจากการการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควรมีการกำหนด “เจ้าภาพ” หรือหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนเรื่องการพัฒนา นโยบายและมาตรการเรื่องปัญหาจากการเมาแล้วขับ เมาแล้วก่อความรุนแรงหรืออาชญากรรม และในเรื่องของการบำบัดรักษา เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน และเชื่อมประสานให้เกิดการทำงานเชิงรุก

(๓)

เวทีนโยบายสาธารณะ

เรื่อง “มาตรการการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์กับธุรกิจแอลกอฮอล์”^๒

วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมแอมบาสเคอร์ กรุงเทพฯ

.....

ข้อเสนอเชิงนโยบายและมาตรการจากเวที มีดังนี้

๑. นโยบายและมาตรการในกรณีธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยื่นขอเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การนำธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าจดทะเบียนเพื่อระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์จะส่งผลให้ธุรกิจมีความแข็งแกร่งทางธุรกิจเพิ่มขึ้น เพราะนอกจากจะเกิดสภาพการกระจายความเสี่ยงแล้วยังเกิดแนวร่วมในการรักษาประโยชน์ของธุรกิจ ทั้งนี้จากการประเมินเงื่อนไขในการกำกับดูแลให้เกิดความโปร่งใสและปลอดจากการแสวงหาประโยชน์จากกลุ่มอำนาจทางการเมือง พบว่ากลไกด้านนโยบายและการกำกับดูแลธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์ยังมีความเสี่ยงต่อการถูกแทรกแซงจากอำนาจทางธุรกิจอย่างสูง เพราะขาดกลไกถ่วงดุลอำนาจทางการเมืองที่เข้มแข็งเพียงพอ และมีข้อเสนอเชิงนโยบายในเรื่องนี้ดังนี้

๑.๑ กระบวนการพิจารณาในการยื่นขอเข้าจดทะเบียน คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการตลาดหลักทรัพย์ (กตล.) ควรพิจารณาผลที่จะเกิดตามมาให้รอบด้าน

๑.๒ มาตรการกำกับดูแลธุรกิจที่เข้าตลาดหลักทรัพย์แล้ว ต้องพัฒนาการมาตรการรองรับ ทั้งด้านการบริหารอย่างมีธรรมาภิบาลธุรกิจ (Good Governance) และมีกรอบจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ (Code of Conduct) เช่น ไม่โฆษณากับเด็กและเยาวชน ไม่โฆษณาโดยอิงเรื่องเพศ ไม่ส่งเสริมการดื่มหนัก และเคร่งครัดต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นต้น

^๒ การจัดเวทีครั้งนี้ กำหนดประเด็นเรื่อง “มาตรการการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์กับธุรกิจแอลกอฮอล์” เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการตลาดหลักทรัพย์ (กตล.) กำลังพิจารณาคำร้องขอของบริษัผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในการนำธุรกิจเข้าระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ ท่ามกลางกระแสคัดค้านจากประชาชนบางส่วน เพราะคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในหลายด้าน เช่น อาจเป็นการเปิดสังคัมของกลุ่มผู้ผลิตเข้าไปสู่กลุ่มทุนซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการออกตัวบทกฎหมายและมาตรการ รวมทั้งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้บริโภคจนทำให้เกิดการเพิ่มปริมาณบริโภคในภาพรวม เวทีเพื่อพัฒนานโยบายสาธารณะในครั้งนี้ จึงจัดขึ้นเพื่อให้มีการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวอย่างรอบด้าน และมีการนำเสนอข้อคิดเห็นเพื่อป้องกันผลกระทบต่อนโยบายการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ โดยมีผู้เข้าร่วมในเวทีครั้งนี้ประมาณ ๒๐๐ คน ประกอบด้วย สมาชิกเครือข่ายองค์กรงดเหล้า สื่อมวลชน นักวิชาการ และอาจารย์มหาวิทยาลัย องค์กรสนับสนุนการวิจัยนโยบาย องค์กรกำหนดนโยบาย เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม เป็นต้น องค์กรอิสระ ธุรกิจเอกชน และประชาชนทั่วไป

๒. มาตรการของรัฐควรมีการพัฒนามาตรการดังต่อไปนี้

๒.๑ มาตรการด้านการจำกัดสถานที่จำหน่ายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ การห้ามจำหน่ายและดื่มในสถานที่ราชการ งานประจำปีของหน่วยงานราชการ วัด โรงเรียน รวมทั้งกำหนดครึ่งมีเขตปลอดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสถานที่เหล่านี้

๒.๒ มาตรการภาษี มีการกำหนดอัตราภาษีที่สร้างแรงจูงใจด้านการดื่ม โดยคำนึงถึงเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในบริบทต่าง ๆ เช่น ระบบเอฟทีเอ และ สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

๒.๓ มาตรการด้านการควบคุมผลิตภัณฑ์ โดยให้ความสำคัญต่อสินค้าที่มุ่งจูงใจเด็ก เยาวชน และผู้หญิงให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

๒.๔ มาตรการห้ามการโฆษณา รวมถึงการโฆษณาแฝงในรูปแบบต่าง ๆ

๒.๕ มาตรการลดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกรูปแบบ โดยในทางหนึ่ง อาจกำหนดในรูปของมาตรการคุ้มครองผู้ไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากผลกระทบจากการดื่มในรูปแบบต่าง ๆ โดยออกเป็นกฎหมาย ในรูป พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

๒.๖ บังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างเคร่งครัด มีการเพิ่มบทลงโทษหรืออัตราปรับที่สูงยิ่งขึ้น

๓. มาตรการทางสังคม

๓.๑ องค์กรต่าง ๆ ควรกำหนดเกณฑ์ในการรับคนเข้าทำงาน และเกณฑ์การประเมินผลงาน โดยพิจารณาเรื่องของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งของคุณสมบัติ

๓.๒ ชุมชนต่าง ๆ ร่วมเคลื่อนไหวในการสร้างกระแสค่านิยมและพฤติกรรมลด งด การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผ่านการสร้างกฎชุมชนผ่านประชาคม ตั้งกลุ่มผู้เลิกดื่ม และไม่ดื่มสุรา เพื่อขยายชุมชนปลอดสุราให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น

๓.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรนำงบประมาณมาจัดซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

๓.๔ ประชาชนและชุมชน ร่วมสร้างแรงจูงใจให้แก่ร้านค้าที่ไม่ขายสุรา และครอบครัวต้นแบบของการปลอดสุรา

๓.๕ สนับสนุนกลุ่มเยาวชน ให้เข้ามามีบทบาทในการรณรงค์ทางสังคม

๓.๖ กิจกรรมรณรงค์ทางสังคม ทั้งเพื่อลดการบริโภคและลดผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น งดเหล้าเข้าพรรษา ฯลฯ ควรทำให้ต่อเนื่องและเข้มข้น มุ่งให้สังคมทุกส่วนตื่นตัว โดยใช้งบประมาณที่เก็บจาก “ภาษีบาป” คือภาษีบุหรี่และสุรา

๔. ข้อเสนอแนะต่อบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ รัฐบาล การดำเนินการของรัฐไม่ควรขัดแย้งกับนโยบายของรัฐบาลที่มีการประกาศ และคำกล่าวต่อสาธารณะของผู้กำหนดนโยบายระดับชาติเสียเอง ที่ผ่านมา รัฐบาลได้ประกาศนโยบาย “เศรษฐกิจ สดใส – สังคมปลอดภัย” ควบคู่กัน ขณะเดียวกัน พ.ค.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวต่อสาธารณชนผ่านรายการ “นายทฯ ทักษิณ พบประชาชน” ว่า จะไม่ยอมให้ธุรกิจ Exploite เด็ก, แต่ถูกกฎหมายไม่พอ ขณะที่ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี ก็ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมชาติของบริษัที่ไม่ใช่เน้นกำไรอย่างเดียว แต่ต้องมีความรับผิดชอบต่อ ดังนั้นการพิจารณาให้นำธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เพื่อระดมทุนจึงเป็นประเด็นที่รัฐบาลต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ

๔.๒ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคเข้ามามีบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะและการสนับสนุนเพื่อสร้างค่านิยมและมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดในระดับจังหวัด

(๕)

เวทีวิชาการเพื่อควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์

: รูปแบบ แนวทาง และมาตรการเพื่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์^๓

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ณ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ กรุงเทพฯ

ข้อเสนอเชิงนโยบายและมาตรการจากเวที มีดังนี้

๑. ในด้านเป้าหมายของการดำเนินการ ที่ประชุมได้นำเสนอไว้ด้วยกัน ๓ ชั้น ประกอบด้วย ชั้นแรก คือ ลดความเสียหายอันเกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อสังคม ชั้นที่สอง ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคม และ ชั้นสุดท้าย คือ ไม่มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคม

๒. ในด้านของมาตรการ ที่ประชุมเห็นว่าควรจัดทำในรูปแบบของ ชุดนโยบายเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีลักษณะบูรณาการมาตรการในด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้ง นโยบายของรัฐและมาตรการทางสังคม รวมทั้งหมด ๖ ด้าน ประกอบด้วย

(๑) เรื่องราคาและภาษี รัฐควรเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท พร้อมกัน โดยอัตราภาษีใหม่จะต้องไม่สูงจนก่อให้เกิดการลักลอบค้าสุราเถื่อนอย่างกว้างขวาง ส่วนอัตราภาษีจะกำหนดจากปริมาณแอลกอฮอล์ หรือมูลค่าของสุรา และอัตราภาษีสูงสุดควรเป็นเท่าไรนั้น เป็นสิ่งที่ต้องศึกษาว่าวิธีใดที่จะสามารถลดความสูญเสียต่อสังคมได้มากที่สุด

(๒) เรื่องการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ การจำกัดจุดขาย และการเพิ่มต้นทุนการ “ดื่ม” (๑) การกำหนดเขต (Zoning) ที่อยู่อาศัยปลอดสถานบันเทิงแยกออกจากเขตสถานบันเทิง (๒) เก็บภาษีธุรกิจพิเศษสถานบันเทิง (๓) เพิ่มค่าธรรมเนียมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ๗ ประเภท (๔) เพิ่มค่าใบอนุญาตร้านจำหน่ายสุรา (๕) วางหลักเกณฑ์การได้รับอนุญาตเพื่อลดจำนวนร้านค้าลงจากปัจจุบัน (๖) สร้างกลไกตรวจสอบร้านจำหน่าย

^๓ เวทีพัฒนานโยบายสาธารณะครั้งนี้ เป็นการนำเสนอผลวิจัยจาก โครงการศึกษาการพัฒนารูปแบบเพื่อการป้องกันการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย ที่ดำเนินการโดย ดร.นิพนธ์ พัวพงศกร จากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคณะ และการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเพื่อต่อข้อเสนอนโยบายและมาตรการจากผลการศึกษา โดยมีผู้เข้าร่วมประมาณ ๕๐ คน ประกอบด้วย นักวิจัย นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานผู้กำหนดนโยบาย ได้แก่ กรมสรรพสามิต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้แทนจากองค์กรอิสระ ผู้แทนจากหน่วยงานสนับสนุนการศึกษาวิจัย อาทิ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ฯลฯ และ เครือข่ายองค์กรเพื่อการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยอาศัยภาคประชาสังคม และจัดทำประวัติร้านค้าที่ทำผิดกฎหมาย

(๓) เรื่องการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีด้วยกัน ๒ ทางเลือก ได้แก่ (๑) กำหนดให้บริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องซื้อเวลาและพื้นที่โฆษณาให้แก่ สสส. เช่น บริษัทโฆษณาสินค้า ๑ นาที ต้องจ่ายเงินซื้อเวลาให้ สสส. ๑ นาที เช่นกัน เพราะการโฆษณามีโอกาสขยายจำนวนผู้บริโภคและปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันจะมีผลต่อต้นทุนทางสังคม (๒) ใช้มาตรการเก็บภาษีโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อลดผลเสียจากการโฆษณา โดยผลกระทบต้นทุนทางสังคมกลับไปยังบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจะผลกระทบทำให้ผู้ดื่มฯ ตามหลักการ “ผู้ก่อภาระต้องเป็นผู้รับภาระ”

(๔) เรื่องการควบคุมผลกระทบ ในกรณีปัญหาจากการเมาแล้วขับ ควรเพิ่มกิจกรรมดังต่อไปนี้ (๑) การตรวจแอลกอฮอล์ในลมหายใจผู้ขับขี่ โดยเน้นการตรวจบริเวณรอบศูนย์กลางสถานบันเทิง และขยายเวลาการตรวจแอลกอฮอล์ช่วงหัวค่ำ (๒๐.๐๐-๒๒.๐๐) (๒) ลดระดับแอลกอฮอล์ในลมหายใจ (BAC) สำหรับเยาวชน อายุไม่เกิน ๒๐-๒๕ ปี ให้ต่ำกว่าผู้ใหญ่ (๓) เพิ่มค่าปรับผู้ขับขี่ที่มีระดับแอลกอฮอล์เกินค่าที่กฎหมายกำหนด เพื่อเป็นแรงจูงใจต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ (๔) คงมาตรการให้ผู้ที่มีความผิดฐาน “เมาแล้วขับ” ต้องทำงานบริการสังคม รวมทั้ง มีการประกาศรายชื่อบุคคลเหล่านี้ในสื่อสาธารณะ

(๕) การสร้างเครือข่ายทางสังคม เพื่อทำให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่จะทำให้คนดื่มเหล้าน้อยลง โดยให้มีการดำเนินการอย่างกว้างขวางทั่วทั้งสังคม เช่น (๑) การจัดทำรายงานสถานการณ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชาติ โดย สสส. ให้การสนับสนุนองค์กรภาคประชาชน และองค์กรเอกชน จัดทำรายงานสถานการณ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน (๒) การสร้างเครือข่ายรณรงค์การเลิกดื่มสุรา โดยนำเสนอแนวคิดเรื่องการประหยัดรายจ่าย และวิธีการลดผลเสียจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (๓) ก่อตั้งเครือข่ายกลุ่มคนที่ไม่ดื่มสุราในชุมชนหรือสถานที่ทำงาน ฯลฯ เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือและปฏิบัติการเชิงรุกจากทุกฝ่ายในสังคม

(๖) การสร้างชุมชนเข้มแข็ง ดำเนินการโดย (๑) รณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนทำกิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ แทนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันหยุดพักผ่อนหย่อนใจ (๒) บูรณาการกิจกรรมเพื่อลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับกิจกรรมความเคลื่อนไหวเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งที่ดำเนินการอยู่แล้ว เช่น การทำแผนแม่บทชุมชน ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอาจทำร่วมไปเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้ชุมชนปลอดอบายมุข เช่น การมีมาตรการของชุมชนว่าห้ามดื่มสุราและเล่นการพนันในงานของชุมชน เป็นต้น (๓) นอกจากนี้ “ชุมชน” ยังอาจมีความหมายถึงองค์กรหรือสถาบัน อย่างเช่นสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยมีการออกกฎระเบียบที่สนับสนุนให้เกิดแบบวัฒนธรรมที่เหมาะสมในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีการลงโทษสถานหนักกับอาจารย์ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การเมาแล้วขับ เป็นต้น

ทั้งนี้ มาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จะดำเนินการจากนี้ไปควรมีแนวทาง ดังนี้ (๑) ให้ความสำคัญต่อมาตรการด้านราคาและมาตรการที่ไม่ใช่ด้านราคาควบคู่กันไป และควรมีการดำเนินนโยบายต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพราะมาตรการบางอย่างกว่าจะเริ่มส่งผลต้องใช้เวลาาน ตัวอย่างเช่น การรณรงค์และการควบคุมการโฆษณา เป็นต้น (๒) มีการประเมินผลและปรับเปลี่ยน มาตรการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ (๓) ควรกำหนดนโยบายแบบมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องในสังคม

๓. เรื่องกลไกในการดำเนินงานเพื่อการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ประชุมเสนอว่า องค์กรต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในเรื่องนี้ ได้แก่ (๑) คณะกรรมการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์แห่งชาติ(คบอช.) (๒) ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) (๓) กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง (๔) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และ (๕) ตำรวจ ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมให้คนดื่มเหล้าน้อยลง อีกทั้งควรจะศึกษาอย่าง ลงลึกในทุก ๆ ด้าน เช่น การทำให้เกิดเครือข่ายต่าง ๆ มาตรการการจัดเขตห้ามจำหน่าย หรือห้ามบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรการด้านการกำหนดราคา ฯลฯ ว่าควรจะเป็นอย่างไร สิ่งใดควรดำเนินการ หรือไม่ควรดำเนินการ ถ้าดำเนินการแล้วจะมีข้อดีข้อเสียอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนเรื่องนี้ อย่างแท้จริง

(๕)

ประมวลข้อเสนอนโยบายสาธารณะและมาตรการ เพื่อการ ลด ละ เลิก การดื่มแอลกอฮอล์

๑. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

๑.๑ นโยบายระดับมหภาค

มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องในการผลักดันให้เกิดนโยบายและมาตรการเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งกำหนดระดับของการทำงานในแต่ละช่วงให้มองเห็นเป้าหมายที่ชัดเจน ประกอบด้วย **ขั้นแรก** คือ ลดความเสียหายอันเกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อสังคม **ขั้นที่สอง** ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคม

๑.๒ นโยบายระดับองค์กร-หน่วยงาน

- **รัฐบาล** ดำเนินการให้เกิดความสอดคล้องกับนโยบาย “เศรษฐกิจสดใส – สังคมปลอดภัย” ที่รัฐบาลประกาศ และตามคำกล่าวต่อสาธารณะของผู้นำประเทศ เช่น นายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรี ที่แสดงท่าทีชัดเจนในการปกป้องเยาวชนและสังคมจากผลกระทบจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- **คณะกรรมการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ (คบอช.)**

(๑) พิจารณาทบทวนมาตรการในการจำกัดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปรับยุทธศาสตร์ในการโฆษณาและส่งเสริมการขาย โดยอาศัยช่องว่างของการจำกัดการโฆษณาเฉพาะในบางสื่อ ทำการโฆษณาและส่งเสริมการขายในรูปแบบอื่น ๆ อย่างเข้มข้น คบอช. จึงควรพิจารณาทบทวนการจำกัดการโฆษณา เป็นการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกรูปแบบ

(๒) พิจารณามาตรการในการจำกัดจุดจำหน่าย โดยจำกัดปริมาณร้านค้าและห้ามจำหน่ายในบางพื้นที่ เช่น ในเขตพื้นที่ใกล้วัด และใกล้สถานศึกษา

(๓) ควรมีการพิจารณาร่างกฎหมายควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่บูรณาการทุกประเด็นสำคัญ เพื่อประสิทธิภาพในการดูแลบังคับใช้

(๔) เน้นยุทธศาสตร์การสร้างความรู้หรือความตระหนักในกลุ่มวัยรุ่น โดยเน้นสร้างความตระหนักต่อผลกระทบและความสูญเสียที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๕) ควรมีการกำหนดหน่วยงานราชการที่จะเป็นเจ้าภาพในระดับพื้นที่ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด สถานีตำรวจ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เป็นต้น

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ควรสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายในระดับชุมชนที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมหรือกำหนดมาตรการในระดับชุมชนในการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ เช่น การสนับสนุนภาคประชาสังคมให้จัดทำรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ สนับสนุนมาตรการของพระสงฆ์ในการรณรงค์งดดื่มในงานที่มีการเฉลิมฉลองด้วยอบายมุขหรืองานศพที่มีการเลี้ยงเหล้า การกำหนดให้สมาชิกในชุมชนที่ติดเหล้าไม่มีสิทธิในการกู้ยืมเงินกองทุนฯ เป็นต้น

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากการนำธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าจดทะเบียนเพื่อระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์จะส่งผลให้ธุรกิจมีความแข็งแกร่งทางธุรกิจเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีความเสี่ยงต่อการถูกแทรกแซงจากอำนาจทางธุรกิจอย่างสูง เพราะขาดกลไกถ่วงดุลอำนาจทางการเมืองที่เข้มแข็งเพียงพอ จึงมีข้อเสนอเชิงนโยบายและมาตรการในการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ ที่เกี่ยวข้อง กับธุรกิจแอลกอฮอล์ดังนี้

(๑) กระบวนการพิจารณาในการยื่นขอเข้าจดทะเบียน คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) ควรพิจารณาผลที่จะเกิดตามมาให้รอบคอบ

(๒) มาตรการกำกับดูแลธุรกิจที่เข้าตลาดหลักทรัพย์แล้ว ต้องพัฒนาการมาตรฐานรองรับ ทั้งด้านการบริหารอย่างมีธรรมาภิบาลธุรกิจ (Good Governance) และมีกรอบจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ (Code of Conduct) เช่น ไม่โฆษณากับเด็กและเยาวชน ไม่โฆษณาโดยอิงเรื่องเพศ ไม่ส่งเสริมการดื่มหนัก และเคร่งครัดต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นต้น

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการบำบัดรักษาผู้ติดสุรา กลุ่มเป้าหมายในการบำบัดนั้นควรครอบคลุมทั้งกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่ติดสุราแล้ว และขอความร่วมมือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ในการเป็นตัวเชื่อมประสานระดับจังหวัด เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาหรือลดผลกระทบจากการดื่มฯ

(๑) ควรมี “เจ้าภาพ” หรือหน่วยงานหลักในเรื่องของการเมาแล้วขับ เมาแล้วก่อความรุนแรงหรืออาชญากรรม และในเรื่องของการบำบัดรักษา เพื่อรับผิดชอบอย่างชัดเจน และเชื่อมประสานให้เกิดการทำงานเชิงรุก

(๒) หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคเข้ามามีบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะและการสนับสนุนเพื่อสร้างค่านิยมและมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดในระดับจังหวัด

• ภาคประชาสังคม

(๑) เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยบูรณาการการลดการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ไปในกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาชุมชน

(๒) สร้างเครือข่ายทางสังคม เพื่อทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้ประชาชนลด ละ เลิกการค้ำเครื่องค้ำแอลกอฮอล์

๒. ข้อเสนอแนะด้านกฎหมายและมาตรการในรูปแบบอื่น ๆ

๒.๑ มาตรการภาครัฐ ประกอบด้วย ๒ ส่วนใหญ่ คือ การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่และการเร่งผลักดันกฎหมาย

ก. การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ ประกอบด้วย

(๑) กฎหมายด้านการจำกัดอายุผู้ซื้อ ปัจจุบันมี พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ อยู่แล้วจึงควรมีการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้อย่างจริงจัง และมีการพัฒนากลไกตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้มแข็ง เนื่องจากยังเป็นกฎหมายที่ค่อนข้างใหม่สำหรับสังคมไทย

(๒) กฎหมายป้องกันการ “เมาแล้วขับ” ควรดำเนินการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและทั่วถึง โดยให้เพิ่มจำนวนเครื่องมือการตรวจแอลกอฮอล์และเครื่องมือในการตรวจวัดค่าแอลกอฮอล์สำหรับให้เจ้าหน้าที่ใช้งานให้เพียงพอ และเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ความชำนาญในการใช้เครื่องมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพิ่มกิจกรรมการตรวจหาแอลกอฮอล์ในลมหายใจผู้ขับขี่ โดยเน้นการตรวจรอบศูนย์กลางสถานบันเทิง และขยายเวลาการตรวจแอลกอฮอล์จากช่วงดึกเพิ่มในช่วงหัวค่ำ (๒๐.๐๐-๒๒.๐๐ น.)

ข. การผลักดันกฎหมายใหม่ ประกอบด้วย

• มาตรการควบคุมการผลิตและจำหน่าย

(๑) ควบคุมราคาให้สูงยิ่งขึ้นด้วยมาตรการทางภาษี เสนอให้ขึ้นราคาเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ทุกประเภทพร้อมกัน โดยมีการระมัดระวังถึงผลกระทบในลักษณะที่ทำให้เกิดการหันเหไปบริโภคเครื่องค้ำแอลกอฮอล์ประเภทที่ราคาถูกกว่า หรือสุราเถื่อนทดแทน

(๒) การควบคุมขนาดของบรรจุภัณฑ์ ให้มีขนาดที่ไม่เอื้อต่อความสะดวกในการซื้อ ขณะเดียวกันก็มีการควบคุมฉลาก ให้มีคำเตือนที่ไม่ได้อยู่ในลักษณะของประโยชน์บอกเล่า แต่เป็นคำเตือนเกี่ยวกับโทษหรือพิษภัยต่อสุขภาพ รวมทั้งโทษหรืออาญาของผู้ค้ำเมื่อทำผิดกฎจราจร หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๓) การควบคุมผลิตภัณ์ โดยให้ความสำคัญต่อการควบคุมสินค้าที่ผลิตเพื่อมุ่งจูงใจเด็ก เยาวชน และผู้หญิงให้ทดลอง หรือนิยมบริโภคเครื่องค้ำแอลกอฮอล์

(๔) การจำกัดจุดจำหน่าย

๑. ให้กำหนดพื้นที่บางแห่งให้มีข้อจำกัดด้านการจำหน่ายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Zoning) ได้แก่ ห้ามจำหน่ายในบริเวณที่อยู่ใกล้สถานศึกษาและวัด ห้ามจำหน่ายและบริโภคในสถานที่ราชการ และมีการกำหนดเขตที่อยู่อาศัยปลอดสถานบันเทิงและเขตสถานบันเทิง

๒. เพิ่มค่าธรรมเนียมใบอนุญาตร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พร้อมวางหลักเกณฑ์การได้รับอนุญาตเพื่อลดจำนวนร้านค้าลงจากปัจจุบัน

• มาตรการควบคุมการบริโภค

(๑) การเพิ่มเพดานอายุที่สามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ จากการที่ พ.ร.บ.

คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดเพดานต่ำสุดของผู้ที่สามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ที่ ๑๘ ปี ดังนั้นควรขยับเพดานอายุให้สูงขึ้นเพื่อลดจำนวนผู้ดื่มหน้าใหม่

(๒) การจำกัดสถานที่ดื่ม เสนอให้ขยายพื้นที่ห้ามดื่มสุราให้กว้างขวางขึ้น เช่น การ

ห้ามดื่มในสถานศึกษา วัด โรงพยาบาล และสถานที่ราชการ รวมทั้งในยานพาหนะ ทั้งผู้ขับขี่และผู้โดยสาร และในงานเลี้ยงของหน่วยงานราชการ

• มาตรการควบคุมการโฆษณา ควบคุมการสื่อสารการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุก

ประเภท ทุกรูปแบบ และทุกช่องทาง โดยครอบคลุมถึงการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การจัดกิจกรรมร้านค้า การจัดกิจกรรม ณ จุดขาย ในทุกชนิดของการสื่อสารการตลาดของตราสินค้า หรือของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดนั้น ผ่านมาตรการดังนี้

(๑) ห้ามโฆษณาทางสื่อทุกประเภท (Total Marketing & Brand Communication

Banned)

(๒) ให้โฆษณาได้ภายใต้เงื่อนไขการลดผลกระทบต่อสังคมให้ลดน้อยลงที่สุด และยึด

หลัก ผู้ก่อการต้องรับภาระ โดยให้ผู้ผลิตและจำหน่ายต้องซื้อเวลาและพื้นที่โฆษณาให้ สสส. นำเสนอเนื้อหาการณรงค์ควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอัตราเท่ากับที่ใช้โฆษณาสินค้าของตนเอง หรือเก็บภาษีโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้ราคาสินค้าสูงขึ้น ทั้งนี้ มาตรการนี้ถือเป็นมาตรการเร่งด่วนเนื่องจากเป็นเงื่อนไขกระตุ้นการดื่มที่สำคัญ

• มาตรการเพื่อลดผลกระทบจากการบริโภค ควรมีการปรับปรุงบทลงโทษว่าด้วยเรื่อง

ของการ “เมาแล้วขับ” ให้มีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดย

(๑) ให้เน้นการจำคุก ในลักษณะของการจำคุกระยะสั้น ๒ วัน และห้ามประกันตัว

(๒) มีการเพิ่มโทษด้านการเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ทุกประเภทสำหรับผู้ “เมาแล้วขับ”

(๓) ให้ปรับระดับแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่ที่อยู่ในวัยรุ่นให้เป็นศูนย์ เนื่องจาก

เป็นวัยที่มีปัจจัยด้านกายภาพและจิตวิทยาที่กระตุ้นให้เกิดความตึกคะนองและขาดสติสูง

(๔) เพิ่มค่าปรับผู้ขับขี่ที่มีระดับแอลกอฮอล์เกินค่าที่กฎหมายกำหนด

๒.๒ ข้อเสนอแนะด้านมาตรการสังคม เพื่อให้กลุ่มบุคคลและองค์กรกำหนดมาตรฐานจริยธรรมในการปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ที่เป็นบุคคลสาธารณะของสังคม (Public Figures) เช่น ดารา นักร้อง หรือบุคคลที่มีชื่อเสียง ควรจะงดการเป็น Presenter ในการโฆษณาให้กับบริษัทสุรา

(๒) หน่วยงานราชการและองค์กรภาครัฐต่าง ๆ ควรงดรับการสนับสนุน (Sponsorship) จากบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการจัดงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน และข้าราชการหรือพนักงานในหน่วยงานราชการไม่ควรเข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมส่งเสริมการขายรูปแบบต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมเพื่อสังคม ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการขายหรือสร้างภาพพจน์ของบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรนำงบประมาณไปใช้ในการจัดซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือจัดกิจกรรมที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

(๔) สถานศึกษา การจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนของอาจารย์ และนักศึกษาควรจะต้องปลอดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือปลอดจากการสนับสนุนของบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ควรมีบทลงโทษอาจารย์สถานศึกษาในกรณีที่ไม่ก่อความผิดที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๕) สถานที่ทำงาน มีนโยบายไม่สนับสนุนการรับพนักงานใหม่ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และใช้เป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินผลพนักงาน

(๖) ประชาชน ร่วมสนับสนุนร้านค้าที่ไม่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างครอบครัวให้เป็นต้นแบบของการปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ
National Health System Reform Office

ชั้น ๒ อาคารด้านทิศเหนือของสวนสุขภาพ (ถ.สาธารณสุข ๒)
ในบริเวณกระทรวงสาธารณสุข ถ.ติวานนท์ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐
Ministry of Public Health, Tiwanon Rd., Nonthaburi ๑๑๐๐๐, Thailand
Tel : (๖๖-๒) ๕๙๐-๒๓๐๔ Fax : (๖๖-๒) ๕๙๐-๒๓๑๑
E-mail Address : hsro@hsro.or.th Homepage : http://www.hsro.or.th

องค์กรร่วมจัด

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กระทรวงมหาดไทย
กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
สถาบันวิจัยสังคมและสุขภาพ
มูลนิธิหมอชาวบ้าน
เครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่น
เครือข่ายคนพิการ
เครือข่ายเด็กและเยาวชน
เครือข่ายหมออนามัย
เครือข่ายครอบครัว
เครือข่ายเด็กและ
สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและ
สถาบันชุมชนท้องถิ่น

สภา
ส
ท

โครงการสร้างพันธมิตรฯ

เส.

สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแ

สำนักพิมพ์

ประชาคม เครือข่าย ภาควิชาการ

ห้องสมุด ๑๐๐ ปี สช. หวังพวงแก้ว

00004614